

Innspill til Froland kommunes rullering av kommuneplanens arealdel – 2022 – Samt innspill til deler av kommuneplanens arealdel i Arendal kommune som omhandler infrastruktur til planlagt tiltak for industri på Bøylestad i Froland kommune.

Innspillet er i sin helhet rettet mot innspillet som omhandler areal til kraftkrevende industri på Bøylestad i Froland, samt innspill til vei- og eventuell annen infrastruktur mellom Arendal kommune og Froland kommune i Arendal kommune sin kommuneplan. Innspillet er i sin helhet forfattet for å belyse dette tiltakets alvorlige brudd på FN sine bærekraftsmål, nasjonale, regionale og lokale klima- og naturmålsetninger, samt målsetninger og retningslinjer som gjelder samfunns- og arealplanlegging nasjonalt, regionalt og lokalt.

Vedtaket forhold til lovverket

Vedtaket som ble gjort med innspillet om industriområde på Bøylestad er i sin helhet i sterk strid med gjeldende nasjonalt lovverk. Naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) er definitivt brutt i vedtaket, da det ikke foreligger tilfredsstillende vurderinger eller kartlegginger av naturmangfoldet i området. Det foreligger ikke kartlegginger eller vurderinger av økosystemtjenestene sine verdier, artsmangfoldet, karbonlagring- og eventuelle utslipp som følge av tiltak som er tilfredsstillende, ei heller finnes det en samlet vurdering av hvordan dette påvirker helhetlig naturmiljø i området eller tilgrensende områder. Samtidig strider vedtaket mot naturmangfoldlovens §8 (kunnskapsgrunnlaget) som sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelige kunnskap om [...] *effekten av påvirkninger* [...]. Vedtaket strider også mot naturmangfoldlovens § 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning) som sier at «*En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystem er eller blir utsatt for*». Undertegnede ser ikke at dette har blitt gjennomført.

Vedtaket er i strid med plan- og bygningsloven som i sitt formål sier at «*Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner*». Tiltaket er i sterkt strid med disse grunnprinsippene, da det vil medføre negative effekter for økosystemtjenester, fremtidige generasjoners mulighet for landbruksdrift, fremtidige generasjoners muligheter for å puste frisk og ren luft, drikke rent og kostnadseffektivt vann, ha råd til medisiner som produseres av økosystemene og naturen, kunne ivareta sin egen helse gjennom bruk av naturen for mental og fysisk sunn helse og ikke minst muligheten til å ivareta matproduksjonen i en tid der dette stilles sterke krav til, både innenfor klima- og miljø og dyrevelferd, men også innen matvaresikkerhet. Russlands forferdelige krig mot Ukraina viser hvor sårbare vi er for kriser. Med klima- og naturkrise hengende over oss i tillegg, vil virkelig Froland kommune bidra til å forverre begge krisene?

Vedtaket er i strid med klimalovens formål. Formålet med loven er å fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn. Vedtaket kan også vurderes å være i strid med klimalovens § 3, som sier at Norge skal kutte klimagassutslipp med 50-55 % innen 2030 sammenliknet med referanseår 1990. Overført betyr dette at hver kommune i

Norge skal kutte klimagassutslipp med 50-55 % innen 2030. Gjennom dette vedtaket legger Froland kommune opp til store utslipp av klimagasser uten å legge til rette for verken restaurering ei heller andre tiltak som skal veie opp for disse utslippene. Å slippe ut naturlig lagret karbon, spesielt fra skog, er like skadelig for klimaet som utslipp fra fossilt brensel. Faktisk sier forskningen at det er verre, fordi du i tillegg besørger svært negative konsekvenser for naturmangfoldet. I tillegg er det svært kostnadsineffektivt.

Folkehelselovens formålsparagraf sier at «*formålet med denne lov er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse [...]. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.*» Da vedtaket gjelder et av de områdene i lokalsamfunnet på Bøylestad som har best tur- og jaktområder, er det åpenbart at vedtaket er i strid med formålsparagrafen i Folkehelseloven. Samtidig strider vedtaket med Folkehelselovens Kapittel 2, § 4 «*Kommunens ansvar for folkehelsearbeid*» som sier at «*kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse [...]*». Vedtaket har åpenbare negative effekter på befolkningens helse. Store deler av § 4 er åpenbare, men undertegnede vil spesielt peke på forebygging av psykisk sykdom. Ønsket tiltak samt vedtak har hatt sterke negative effekter på psykiske helse på innbyggerne som er berørt av tiltaket. Det oppleves tap av søvn, stresslidelser og tap av livskvalitet.

Vedtaket er også sterkt i strid med andre avsnitt i Folkehelselovens § 4, som sier følgende: «*Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting*». Dersom tiltaket i innspillet blir gjennomført, sørger kommunen for det motsatte av det folkehelselovens krever at kommunen skal besørge for sine innbyggere.

Vedtaket er i sterk strid med 3. avsnitt i folkehelselovens § 4. Den sier at «*kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter*». Virksomheter inkluderes i lovens tekst, og det er ikke uten grunn. Den er ment å gi en rettesnor mot selskaper som ikke spiller på lag med konstruktiv samfunnsutvikling og som ikke hensyntar innbyggerne i områdene de opererer. Innspillet bør på bakgrunn av dette alene, umiddelbart tas ut av kommuneplanens arealdel i Froland kommune.

Vedtaket er i strid med Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-28-1469#KAPITTEL_4). Ønsket tiltak vil betydelig forverre naturens evne til å ta imot ekstremværhendelser, enten det er ekstrem nedbør eller ekstrem tørke. Ønsket tiltak vil også gå sterkt imot SPR-en ved at tiltaket medfører utslipp av store mengder CO2 og andre klimagasser. Samtidig vil ønsket tiltak begrense opptak av ny CO2, som det presiseres i SPR-en at kommuner i Norge skal arbeide aktivt for.

Samtidig sier statlige planretningslinjer for samordnet bolig- areal- og transportplanlegging (<https://www.regjeringen.no/contentassets/689bae9d728e48e8a633b024dcd6b34c/sprbatp.pdf>) at man skal fremme samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, god trafikkikkerhet og effektiv trafikkavvikling. Ønsket tiltak går altså også sterkt imot disse statlige planretningslinjene. Dette fordi det er ingen reell mulighet for å utnytte eksisterende infrastruktur i området. Infrastrukturen er allerede overbrukt i forhold til intensjon ved bygging. Det er samfunnsøkonomisk svært ugunstig å bygge nye veianlegg, vann- og avløpskabler og annen infrastruktur som man må bygge ved gjennomføring av ønsket tiltak. Det stilles spørsmålsteget ved trafikkikkerheten allerede ved dagens situasjon. Ønsket tiltak vil gjøre situasjonen fullstendig uholdbar. Det er også verdt å nevne at effektiv trafikkavvikling er et eget uthevet punkt i de statlige planretningslinjene, fordi man ønsker å utnytte allerede investerte midler i infrastruktur på best mulig måte, slik at man effektivt kan forflytte varer og mennesker for å unngå unødvendig store kostnader for både offentlig og privat sektor.

Vedtaket forhold til kjent vitenskap

FN's naturpanel (IPBES) utgav i 2019 sin hovedrapport (<https://ipbes.net/global-assessment>) for status på naturmangfoldet som helhetlig betegnelse. Rapporten var sjokkerende og svært nedslående. Menneskelig aktivitet er i ferd med å ødelegge livsnødvendige økosystemer. Det er også fastslått at vi er inne i den 6. masseutryddelsen, og utrydder arter 1000 ganger raskere enn vi har gjort tidligere. Rapporten fastslår også at hovedårsaken til tap av naturmangfold, og de facto også hovedårsak til at vi er i en prekær eksistensiell krise, er endret arealbruk. Blant annet finner rapporten at 75 % av alle landområder i verden enten er lagt om til åkere, dekket av betong, druknet i demninger eller på annen måte betydelig omdannet. Det er også verdt å merke seg at 83 % av alle våtmarksområder har forsvunnet siden 1700. Dette resulterer i kritiske nivåer i mange av verdens livsnødvendige økosystemer. I Norge har vi prosentvis tilnærmet lik sterkt truet, truet og nær truede arter som i resten av verden. Vi må endre vår tilnærming umiddelbart, som Anne Cathrine da Silva, FN-sambandets generalsekretær uttalte: *«Det er ikke nok å bevilge penger til å redde regnskogen i andre land – [.. Norge] må jobbe mye mer med å sikre artsmangfoldet også er hjemme om vi skal nå FNs bærekraftsmål».*

(<https://www.fn.no/nyheter/fns-naturpanel-menneskelig-aktivitet-truer-eksistensen-til-en-million-arter>,

<https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/ALm46E/norge-er-ikke-i-naerheten-av-aa-naa-skogvernmaal-hogstmaskinene-jobber-raskere>)

FN's naturpanel (IPBES) kom nylig ut med en ny rapport (https://ipbes.net/media_release/Values_Assessment_Published). Rapporten omhandler i hovedsak hvordan natur blir verdi satt. Rapporten pekte spesielt på enkelte problemstillinger ved hvordan natur vurderes opp mot andre samfunnshensyn. Rapporten peker på flere svært bekymringsverdige forhold rundt bevaring av natur, spesielt i et politisk perspektiv. Samtidig fastslår rapporten at den nødvendige transformasjonen som må gjennomføres for å adressere den globale naturmangfoldkrisen er avhengig av at man beveger seg bort fra fokuset på

kortsiktige og individuelle materialistiske verdier til å fokusere til å faktisk ta vare på bærekraftige verdier [KM8, IPBES Values Assessment]. Dette understøttes av FN sine bærekraftsmål, som ønsket tiltak også er i sterk strid med.

I rapport fra Regjeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/gronn-konkurransekraft/id2518147/>) skriver de at Norge trenger grønne arbeidsplasser, men skriver samtidig at "*verdiskaping må skje, [i tråd med] et ressurseffektivt lavutslippssamfunn*". Et ressurseffektivt lavutslippssamfunn sløser ikke med karbonlagrende, naturmangfoldsrik og folkehelserelevante arealer. Planlagt tiltak vil i så måte være i sterk kontrast til Regjeringens eget ekspertutvalg for grønn konkurransekraft. I samme rapport listes det opp 10 prinsipielle anbefalinger for politikktutforming, som blant annet at «*forurenser skal betale*», at «*andre eksternaliteter skal prises*» og at «*planlegging og investeringer skal ta utgangspunkt i målet om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050*».

Visjonen i Nasjonal strategi for en grønn, sirkulær økonomi utreder dette ytterligere (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-strategi-for-ein-gron-sirkular-okonomi/id2861253/>):

"Et samfunn der ressurser blir brukt og brukt om igjen på en effektiv måte i giftfrie kretsløp der de erstatter uttak av, og produksjonen med nye ressurser". Visjonen følges opp av overgripende målsetning som sier "*Omstillingen skal bidra til å redusere tap av naturressurser og hindre at naturressursgrunnlaget blir dårligere[...]*". Det er ikke uten grunn at naturens ressursgrunnlag er lagt inn i denne målsetningen. Naturen og dets økosystemtjenester er ikke-fornybare ressurser som i planlagt tiltak er ønsket utnyttet slik at man kan berike noen få individer på bekostning av fremtidige generasjoner. Faktisk er dette noe misvisende fordi det ikke lengre er på bekostning av fremtidige generasjoner. Det er allerede i dag på bekostning av urfolk og svært utsatte folkegrupper, ofte i svært fattige områder. AFK, Froland kommune, Agder fylkeskommune og andre bidragsytere til dette prosjektet bidrar til elendighet og dødsfall hos svært utsatte mennesker rundt om i verden. Et konkret eksempel er urfolk fra øystater som allerede er ubeboelige, og som i dag er klimaflyktninger.

Nasjonal strategi for en grønn, sirkulær økonomi sier også at "*mindre arealbruksendringer og færre inngrep i naturen vil også bidra til lavere utslipp [...]*", og "*Tap av skogareal og urørt natur fører til at potensialet naturen har for å binde karbon, blir svekket*". Den nevner også de nasjonale klimamålene som blant annet sier at "*[...]opptak i skog og andre areal må øke for å nå målene[...]*". Det kommunen er i ferd med å gjøre, er direkte kontraproduktivt med tanke på nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser.

For dette bør ikke misforstås. Dette handler ikke om Froland kommune sitt "bidrag til grønn omstilling". Det handler heller ikke om AFK sitt ønske om "å bidra til grønn omstilling". Dette handler om rask avkastning på investeringer, på bekostning av naturen. Dette fordi tiltaket kan helt fint gjennomføres uten store naturinngrep, men det vil gi mindre avkastning og vil ta lengre tid. Det er ene og alene grunnen til at tiltaket er ønsket plassert på Bøylestad. Det vil gå *mye raskere*. Og natur koster per dags dato ingenting. Slik blir det kostnadseffektivt. For selskapene. For fylket og kommunen vil det være kostbar infrastruktur for skattebetalernes penger og ikke

minst vedlikeholdskostnader frem i tid, og vi har allerede vært inne på de store samfunnsmessige kostnadene som følge av de negative klima- og miljøeffektene.

Klimatilpasning er et fagfelt som stadig utvikles, og Tyskland regnet nylig ut at de siste 3 årene (2018-2021) kostet uønskede hendelser som er forårsaket av klimaendringer 800 milliarder kroner

(<https://www.nrk.no/nyheter/rapport -klimakatastrofer-har-kostet-tyskland-800-milliarder-1.16041690>) for den Tyske stat. Det er det «vi andre» som betaler. Samfunnet. Meg og deg. For selskapene er dette ren profitt. I tillegg er det ikke til å komme unna at det er rikelig med arealer tilrettelagt for kraftkrevende industri i Norge. Det er unødvendige mengder areal avsatt til dette formålet i norske kommuner allerede. Noen i tråd med nasjonale, regionale og lokale klimatiske og miljømessige føringer, andre ikke.

Klimaendringene vil beklageligvis sørge for at det skjer irreversible endringer i naturen, både globalt og nasjonalt. Disse endringene vil variere fra å være katastrofale til å være mindre endringer uten spesielt store effekter. Hvordan vi behandler naturen, og hvordan vi behjelper naturens evne til å stå imot slike endringer, vil være med å påvirke dette utfallet. Naturens motstandsdyktighet kan ofte summeres opp etter 3 avgjørende vurderingsområder:

- Økosystemets naturmangfold
- Økosystemets artsmangfold
- Økosystemets genetiske mangfold

Å rasere norsk natur, samtidig som man bygger ut infrastruktur som deler sammenhengende naturområder, er katastrofalt for naturen på både kort og lang sikt. Økosystemets natur- og artsmangfold reduseres betydelig, og det genetiske mangfoldet vil over tid reduseres kraftig. Dette fordi genetisk mangfold er helt avhengig av geografisk store nok områder til utfoldelse. Når man deler store sammenhengende naturområder, øker man ikke bare tempo i artsutryddelse og skaper store utfordringer for naturmangfoldet, man besørger også betydelig forverret livsgrunnlag for alt biologisk liv i området, og skaper over tid en genetikk som ikke vil være motstandsdyktig mot de endringene vi vet kommer som følge av klimaendringene.

Vedtaket forhold til samfunns- og arealplanlegging

Rett tiltak på rett plass

Froland kommune hevder selv å benytte tankegangen om å ha rett tiltak på rett plass. I dette prinsippet ligger blant annet at man ikke skal plassere bygg som har biprodukter utenfor områder som kan utnytte disse biproduktene. Kraftkrevende industri har kommet og vil fortsette å komme frem i tid. Det er derfor avgjørende at man ikke tenker kortsiktig når man skal avgjøre hvor disse skal plasseres. Eksempelvis er kraftkrevende industri svært ofte store produsenter av varme. Både batterifabrikker, datasentre etc. produserer enorme mengder

varme som et biprodukt av sin produksjon. Dette må man utnytte maksimalt, dersom man ønsker å oppnå et lavutslippssamfunn. Det er derfor naturlig å legge kraftkrevende industri i relativ nærhet til annen næring, eller utvidede boligområder eller servicesentre der det er naturlig. Undertegnede er velkjent med areal- og samfunnsplanleggingshistorie, og foreslår selvsagt ikke at Froland kommune skal benytte arealplanleggingsteori fra den før-industrielle revolusjon, med å kombinere boligområder og industri. Undertegnede mener likevel at dersom man planlegger riktig og utnytter allerede omdisponerte arealer i kommunen så kan man åpenbart benytte overskuddsvarme (spillvarme) i boligområder. Eksempelvis på nødvendige tiltak er å skille annen infrastruktur etc. og å nedfelle i bestemmelser at virksomhetene ikke kan bedrive lokal luftforurensing.

Infrastruktur

Samfunnet ønsker ikke å betale for nye veier til Bøylestad. Det er ikke behov. Det er utømmelig med arealer i vårt vide land som allerede er avsatt til kraftkrevende og annen industri, som er tilrettelagt med infrastruktur og nok energi. Ingen areal- eller samfunnsplanlegger som ikke er kjøpt og betalt av AFK og deres samarbeidspartnere vil noensinne ville mene at det er en fornuftig bruk av skattebetaleres penger. Det er ren stormannsgalskap. Veien opp til Bøylestad er humpete, smal og falleferdig. Det har vært flere dødsulykker på veien de siste 15 - 20 årene uten at veien er i nærheten av samfunnsøkonomisk kostnadseffektiv å forbedre. Undertegnede har merket seg at tiltakshaverne ikke helt er enige med seg selv om hvordan de skal løse «infrastrukturparadokset». Dersom de sier at tiltaket vil medføre mange arbeidsplasser, vil tiltaket medføre store offentlige infrastrukturkostnader. Dersom de sier at tiltaket ikke vil medføre mange arbeidsplasser, vil den lokalpolitiske støtten til prosjektet fort reduseres. Som Froland kommune og dets politikere også sikkert har merket etter 1 år; Tiltakshaverne har ingen reell kunnskap om samfunnsplanlegging, og konsulentene som er hyret inn har gjort som alle andre som hyres inn i slike sammenhenger: De argumenterer slik kunden ønsker, men de vet svært godt selv at dette er på grensen til et parodisk tiltak.

Beredskap - Brann

Forskrift for organisering og dimensjonering av brannvesen sier under § 1-1, formål, at minstekravene/standardkravene i forskriften er satt på basis av generell risiko i forhold til tettsteder, innbyggertall og objekter med krav om innsatstid. Kraftkrevende industri, inkludert datasenter og batterifabrikk, er klassifisert som objekter med krav om innsatstid.

Undertegnede vil minne om forskrift for organisering og dimensjonering av brannvesen § 1-3, som sier at «Enhver kommune plikter å oppfylle denne forskrift». Det er i liknende saker anslått kostnaden for vedlikehold av lokal brannstasjon for slike typer objekter til å være 15 MNOK årlig, inklusiv sosiale kostnader. Dette er kostnader Froland kommune risikerer å måtte dekke for å oppfylle kravene i forskriften.

Beredskap – Vann

Hvordan man forstår forurensning er lagt i lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensingsloven) kapittel 2, § 6, som blant annet sier at «[...] med forurensning forstås i denne lov: 1. Tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen [...]» I forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften) finner man kommunale plikter, som blant annet sier at «kommunen skal [...] ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen [...]». I forslagetets ROS-analyse er det ikke oppført noen form for vurderinger av påvirkning på drikkevannet som følge av ønsket tiltak, og det er derfor en klar, lovstridig mangel ved plandokumentet.

Rent og trygt drikkevann er noe de fleste i dette landet ser på som en selvfølge, og et grunnleggende menneskelig behov. Globalt står dårlig vannforsyning for ca. 3 % av alle dødsfall. Vi har også utfordringer i Norge. En studie fra 2003

(<https://tidsskriftet.no/2003/12/tema-vann/sykdomsutbrudd-forarsaket-av-drikkevann-i-norge>) gjennomgikk sykdommer som følge av vannforurensning i Norge. Undersøkelsen fant at 10 616 personer ble syke i Norge som følge av vannbårne sykdommer i løpet av undersøkelsens 13 års tidsforløp. Undersøkelsen fant at den vanligste årsaken til vannbårne utbrudd i Norge er «forurensning av råvannet». Ved å gjennomføre ønsket tiltak risikerer kommunen å redusere sikkerhetsnivået og tryggheten til vannforsyningen til store deler av regionen. Hvor langt er Froland kommune villige til å gå for å få gjennomført et tiltak som skriker håpløst fra det ene fagfeltet til det andre?

Statsforvalteren skriver på sine hjemmesider at «Vann er en livsnødvendig ressurs for alle. Vi har mye rent vann i Norge, men ikke alt vannet har like god kvalitet». De lister deretter opp de viktigste årsakene til dårlig vannkvalitet: Forurensning, fysiske endringer og biologiske påvirkning. Dette er alle punkter som vil påvirkes av ønsket tiltak.

(<https://www.statsforvalteren.no/portal/miljo-og-klima/vann/>)

Effekter av ønsket tiltak

Vedtaket er nok et vedtak i tråd med tradisjonell kapitalistisk tankegang der få individer gjennom en virksomhet får utnytte naturen og få en enorm retur på sin kapital, samtidig som samfunnet som helhet sitter igjen med kostnadene. Det er et klassisk tilfelle av privatisering av inntekt og sosialisering av kostnader. Samfunnet i Norge vil frem i tid (og gjør allerede) allokere skattebetalernes penger på restaurering av myrområder, artsrike områder etc. Allerede i dag brukes det hundrevis av millioner på klimatiltak. Det er en moderne tragedie at samfunnet fortsatt benytter slik ufattelig korttenkt økonomisk teori som vedtaksbasis. Det kan godt være enkelte vil tjene store penger på tiltaket som er tiltenkt i innspillet i Froland kommune, men det er alle oss andre som må betale for gildet. Ingenting er gratis, ei heller rasering av natur. Dessverre er det som nevnt tidligere, først og fremst urfolk som må betale i starten. For å gi dette et menneskelig perspektiv, og ikke bare en statistikk: I Bangladesh har urbefolkningen begynt å gro grønnsaker og frukt på flytende småflekker med jord, slik at de sikrer at maten ikke blir skylt bort i ekstremvær. Dette er reelle konsekvenser for valg som tas i Norge.

Greenmatch publiserte 19. april i år en sammenstilling av rapporter fra EEA (European Environmental Agency) og WMO (World Meteorological Organization) som viser at Norge er et av landene i Europa, og de facto også verden, som vil bli minst påvirket av klimaendringene.

Det tragiske ved planlagt tiltak er at vi som samfunn sannsynligvis ikke vil bære majoriteten av kostnaden forbundet med dette tiltaket. Det er det de fattige og spesielt utsatte menneskene som vil. IPCC har anslått at mellom 3,3-3,6 milliarder mennesker er spesielt utsatt for klimaendringer. Dette som følge av økonomisk situasjon samt lokasjon for bosetting. Det er disse menneskene som betaler for håpløse politiske vedtak for å skvise ut den siste rest av naturen på oppdrag fra kortsiktig økonomisk berikelse. FNs departement for økonomiske og sosiale saker [UN departement of Geonomis and Social Affairs] konkluderer at urfolk er de første menneskene som vil oppleve de direkte konsekvensene av klimaendringer. Samtidig er urfolket de menneskene på planeten som har bidratt *minst* til at klimagassutslipp og arealbruksendringer. (<https://sdgs.un.org/>) Samtidig vet vi at klimaflyktninger ikke har det samme vernet som andre flykninger, noe som gjør vårt moralske ansvar enda tydeligere. (<https://forskning.no/flyktninger-klima/verden-ma-forberede-seg-pa-a-gi-millioner-av-klimamigranter-beskyttelse/2060455>)

Vedtaket forhold til folkehelse

Området er særs godt brukt både som turløype, skiløype og lek og barns naturlige utfoldelse, og bør bevares slik det er i dag.

Folkehelse er et vertikalhierarkisk ansvar. Med det menes at nasjonale, regionale og lokale myndigheter har ansvar for å bidra til at innbyggerne på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå utøver god helse i sitt daglige liv. Kommunen har som i mange andre sammenhenger, et særlig ansvar for å sørge for innbyggernes ve og vel. Folkehelse er et høyaktuelt tema i omtrent alle sammenhenger fordi det er kostnadsbesparende for velferdssamfunnet, spesielt på lang sikt, at folkehelsen er så god som mulig. En av mange utfordringer samfunnet har frem i tid er «eldrebølgen». At stadig flere lever lengre, samtidig som vi har en befolkningsutvikling som stagnerer, gir store utfordringer i et velferdssamfunn som baserer sin eksistens på kapitalistiske markedskrefter. Samfunnet er avhengig av å sørge for at eldre blir boende hjemme og klarer seg lengre uten bistand, for at holde kostnadene iblant annet eldreomsorg nede.

Å gjennomføre et tiltak som er direkte kontraproduktivt til folkehelsen vil få betydelige konsekvenser for de kommende generasjoners politikere. Vi bør ikke gi dem et utgangspunkt som er så vanskelig som mulig.

Muligheten til god folkehelse er en menneskerett. Befolkningen på Bøylestad fortjener også muligheten til god helse og et langt liv.

Prosess

Det er vanskelig å fastslå om Froland kommune har opptrådt udemokratisk i prosessen, eller om kommunens politikere først og fremst baserte sine tidligere vedtak på ren tillit til tiltakshaverne.

Froland kommune gjorde sommer 2021 et vedtak som senere ble omgjort av Statsforvalteren i Agder. Vedtaket ble gjort på grunnlag av feilinformasjon og fikk betydelige konsekvenser for folkehelsen på Bøylestad og Bøylefoss.

Arendal Fossekompani har opptrådt svært kritikkverdig i denne saken. Arendal Fossekompani har, på tross av tilgang til store mengder kapital, ikke tilegnet seg noen form for kunnskap vedrørende klima, natur eller andre negative effekter tiltaket vil ha. Et selskap som hadde vært opptatt av bærekraftig samfunnsutvikling ville naturligvis startet med kartlegging av naturmangfold, klimagassutslipp, påvirkninger på økosystemtjenester etc. *før* tiltaket ble vurdert. Dette ble åpenbart ikke gjort, på bakgrunn av selskapets stadige jakt etter kortsiktig profitt på bekostning av alle andre. Selskapets fremgang i denne saken bør understreke selskapets manglende hensyn for konstruktiv og bærekraftig samfunnsutvikling.

Det faktisk grønne alternativet

Det er faglig sett mulig å gjennomføre grønn omstilling på en bærekraftig, konstruktiv måte som sikrer dagens arbeidsplasser uten å forverre allerede alvorlige kriser for kommende generasjoner. Det er faktisk mulig å ta modige valg i dag som vil være med å sikre kommende generasjoners mulighet for et verdig liv. Vi kan i dag sikre at vi gir kommende generasjoner et godt utgangspunkt å bygge videre på, dersom vi klarer å stå imot markedskreftene som ikke prissetter natur, og som er ute etter kortsiktig avkastning på investeringer.

Dersom tiltaket som er ønsket ble basert på noen enkle prinsipper, ville tiltaket vært betydelig mindre konfliktfylt fra et klima- og miljøperspektiv. Eksempler på prinsipper som burde legges til grunn (ikke uttømmende):

- Plassering av tiltak plasseres på allerede omdisponerte arealer. Dvs. nedlagte fabrikker, boligområder, massetak etc. Dette må kombineres med at det bygges i relativ nærhet til annen næring, industri, bolig eller offentlig tjenesteyting som kan utnytte overskuddsvarme. Det må også sørges for at plasseringen er i nærheten til kollektivakser/mobilitets- og kollektivknutepunkt.
- Byggene bygges eksempelvis i massiv tre, med solceller på alle tak der dette kan utnyttes forsvarlig.
- Byggene bygges etter strenge ENØK-prinsipper, og krever lite energi.
- Byggene bygges etter ombruks- og gjenbruksprinsipper, og benytter bare gjenbrukte masser og materialer der det er mulig.

- Plassering av tiltak må skje i områder med god tilgang store arbeidsmarkeder og bør i den grad det er mulig tilknyttes utdanningsinstitusjoner for kompetanseutvikling og innovasjon (FoU).

Med vennlig hilsen

Undertegnede

Øyvind Myhren Tjøstheim